

Ympäristölautakunta 22.10.2020 § 79

§ 79

Ympäristölautakunnan lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksesta

Valmistelijat / lisätiedot:
 Hiironniemi Kalevi
 Fagerlund Miina
 Kämpe Lasse
 Olsen Saara
 Airola Johanna
 Lundgren Laura
 Paavilainen Tommi
 Lähteenmäki Tia
 Salonpää Lea
 Rönneberg Marika
 Torniainen Hanna-Mari
 etunimi.sukunimi@espoo.fi
 Vaihe 09 816 21

Päätösehdotus

Ympäristöjohtaja Söderman Tarja

Ympäristölautakunta antaa kaupunkisuunnittelukeskukselle Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksesta seuraavan lausunnon:

Ilmastomuutoksen hillintä

Ympäristölautakunta pitää hyvänä, että yleiskaavaehdotuksen (25.5.2020 päivätty aineisto) toteuttamisen ilmastovaikutuksia on selvitetty ilmastovaikutusten arvioinnilla. Kuten selvityksessä todetaan, kaavan ohjausvaikutus ilmastonäkökulmasta liittyy erityisesti alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, liikennejärjestelmään ja viherrakenteeseen.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

Ympäristölautakunta katsoi kaavan luonnosvaiheessa, että Espoon ilmasto-ohjelman tavoitteet oli yleiskaavassa pääosin huomioitu. Ympäristölautakunta pitää kaavaehdotuksessa ilmaston kannalta huolestuttavana sitä, että keskustatoimintojen alue sekä tiiviimmälle asuntorakentamiselle osoitetut A1, A2 alueet ovat pienentyneet ja pientalovaltaiselle rakentamiselle osoitetut A3 alueet sekä kyläalueet ovat lisääntyneet verrattuna kaavaluonnokseen.

Edellä mainitut muutokset johtavat hajanaisempaan yhdyskuntarakenteeseen, joka heikentää Espoon mahdollisuuksia ohjata kaupungin kehittymistä ilmastokestävään suuntaan. Kuten ehdotuksesta laaditussa ilmastovaikutusten arvioinnissa todetaan, tiivis ja taloudellinen yhdyskuntarakenne mahdollistavat olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntämisen sekä suunnitelmallisen ja kustannustietoisin kehittämisen. Ympäristölautakunta huomauttaa, että kaavan ekotehokkuusarvioinnissa saadut hyvät tulokset perustuvat kaavaversioon, joka ei vastaa nyt nähtävillä olevan kaavan hajanaisempaa aluerakennetta. Erityisen huolestuttavana ympäristölautakunta pitää sitä, että matalimman

tehokkuuden asumisen alueita (A3 alueet) on kaavaratkaisussa pinta alaltaan kaikista asumisen alueista eniten. Alueita on noin 1580 hehtaaria eli yli 9 % koko kaava-alueen pinta alasta. Näin yleiskaava mahdollistaa jopa 12 000 uuden asukkaan sijoittumisen olemassa olevien ja uusien keskusten ulkopuolelle. Jopa vajaan neljäsosan uusista asukkaista arvioidaan sijoittuvan pientalovaltaisille alueille. Ratkaisun myötä on riskinä, että yksityisautoilu ja liikenteen päästöt kasvavat.

Ympäristölautakunta katsoo yleiskaavan kehittyneen osin ristiriitaiseen suuntaan Espoon ilmastotavoitteeseen nähden. Espoo-tarinassa yksi kaupungin tärkeimpiä tavoitteita on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Ympäristölautakunta esittää, että rakennustehokkuutta siirretään kaavassa A3-alueilta etenkin sinne, missä uusi rakentaminen tulee tukeutumaan olemassa oleviin keskuksiin. Alhaisilla rakennustehokkuuksilla ei saavuteta kestävä kehityksen tavoitteita, kaupunkirakenteen kasvu ei ole resurssiviisasta ja entistä enemmän menetetään luonnonympäristöä rakentamiselle ja saadaan vähemmän hyötyä ekosysteemipalveluista.

Nykyinen kaupunkirakenne hajautuu uusien keskusten ja asemaseutujen toteuttamisen myötä. Tämä lisää liikkumisen tarvetta keskusten välillä ja suurimpiin kaupunkikeskuksiin. Tuleva Länsirata onkin avainasemassa joukkoliikenteen läheisyyteen toteutuvan kestävä kasvun takaamisessa. Mikäli keskusten välille ei kyettäisi toteuttamaan riittävän korkean palvelutason joukkoliikenneyhteyksiä, olisi riskinä yksityisautoilun aiheuttamien päästöjen kasvu.

Vaikutukset liikkumiseen

Ympäristölautakunta näkee kaavassa tapahtuneiden muutosten myötä riskinä, että irrallaan rakenteista olevilla pientaloalueilla (A3 alueet) ohjataan yksityisautoilun lisäämiseen, jolloin liikenteen päästöt kasvavat.

Toinen ilmastovaikutusten arvioinnissa tunnistettu riski liittyy siihen, jos kaava ei lähde toteutumaan täysimääräisesti joukkoliikenneyhteyksiin ja solmukohtiin tukeutuen. Kaavan vaiheistamisen toteutuksen skenaariot eivät ole jatkosuunnittelua sitovia.

Ympäristölautakunta näkee positiivisena, että pyöräilyn baanoja on lisätty verrattuna kaavan luonnosvaiheeseen.

Energiaratkaisut

Ympäristölautakunta katsoi kaavan luonnosvaiheessa, että energiaratkaisuissa on luotu edellytyksiä sekä keskitetylle että hajautetulle uusiutuviin energianlähteisiin pohjautuvalle tuotannolle. Keskuksissa keskitettyjä energiantuotantoratkaisuja on mahdollista toteuttaa taloudellisesti, mutta haja-asutusalueilla näitä edellytyksiä ei ole. Hajanaiset alueet edellyttävät kiinteistökohtaisia energiaratkaisuja.

On hyvä, että kehittämissuosituksissa todetaan, ettei maalämmön hyödyntämiseen liittyviä porakaivoja pääsääntöisesti saa rakentaa tärkeille pohjavesialueille.

Kaavaluonnosvaiheessa ympäristölautakunta totesi, että uusiin teknologioihin, jotka eivät perustu polttamiseen (esim. geotermiset

syväreiät, vesistöenergia) on syytä varautua myös yleiskaavatasolla. Onkin positiivista, ettei kaava poissulje keskitetyn energian lisäksi muiden kestävien energiamuotojen hyödyntämistä ja että kaavassa on aluevarauksia paikalliselle uusiutuvalle energiantuotannolle.

Luonnonsuojelu ja virkistys

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja suojeluverkoston vahvistaminen

Kansainväliset ja kansalliset tavoitteet luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi velvoittavat myös Espoota. Espoo-tarinan yhtenä tavoitteena on, että kaupungin luontoarvot ja luonnon monimuotoisuus säilyvät. Espooseen laadittavissa Luonnonsuojelun toimenpiteissä arvioidaan Espoon ekoloisen verkoston nykytila (EVN) sekä työstetään aluekohtainen toimenpideohjelma Espoo-tarinan tavoitteiden mukaisesti.

Pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa rakentamista ohjataan aiemmin luonnontilaisille alueille, jonka seurauksena ja metsien kokonaismäärä vähenee kaava-alueella noin 25% nykyisestä. Tämän vuoksi ympäristölautakunta edellyttää, että Luonnonsuojelun toimenpiteet -ohjelmassa esitettävät luonnonsuojeluverkoston täydennykset, ekologisten yhteydet sekä luonnon monimuotoisuutta turvaavat toimet suojelualueiden ulkopuolella huomioidaan myös yleiskaavassa.

On huomattava, että metsäisten alueiden rakentaminen tulee myös pienentämään Espoon hiilivarastoa ja -nielua vastaavasti, mikä tekee Espoon hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisesta vaikeaa.

Uusimaa-kaava 2050 maakuntakaavassa esitettyjen suojelualueiden merkitseminen S-merkinnällä yleiskaavaan on hyvä ja tärkeä lisäys riittävän suojeluverkoston edistämiseksi. Ympäristölautakunta esittää, että suojelualueiden kaavamääräystä täydennetään maakuntakaavassa olevalla lisämääräyksellä: "Suojelualueeksi osoitetulle alueelle ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on muodostettu suojelualue tai tavoitteena on siitä perustaa sellainen."

Laajapohjainen Ekologisen verkoston nykytilaselvitys osoittaa, että Espoossa on edelleen runsaasti eri kokoisia luonnon arvokohteita sekä laajempia luontokokonaisuuksia, joiden sisällä arvokkaat kohteet sijaitsevat. Luonnon monimuotoisuuden kannalta vähemmän arvokas metsä toimii usein suojavyöhykkeenä arvokkaammille kohdille. Pohjois- ja keskiosien yleiskaavan toteutuessa ja metsäisten alueiden vähentyessä käyttäjäpaine jääville alueille kasvaa. Tämä tarkoittaa vähemmän suojavyöhykkeitä herkille kohteille ja enemmän kulutusta kaikille viheralueille.

Esimerkiksi Miilukorpi – Oittaa -alueella suojelualueet ovat tiukasti A2- ja A3-alueiden ympäröimiä samalla kuin nykyistä yhtenäistä metsäaluetta supistetaan. Suojelualueisiin rajoittuvan muun maankäytön mitoituksessa olisi huomioitava suojavyöhykkeiden ja ekologisten yhteyksien riittävyys. Luontoarvojen turvaamiseksi Oittaaan laajaa A3-aluetta tuleekin ympäristölautakunnan mielestä edelleen vähentää.

Ekologisen verkoston nykytilaselvityksen mukaan suurimmat ristiriidat luontoarvojen ja yleiskaavaehdotuksen välillä ovat Myntinmäen uuden aseman ja keskuksen tuntumassa. Täällä rakentamisen alle jää paljon luontoarvoiltaan merkittävää metsää, vaikka luonnokseen verrattuna ratkaisu on parantunut. Vuoden 2019 luontoselvityksessä Mynttilästä tunnistettiin kaksi maakunnallisesti arvokasta luontoarvokokonaisuutta.

Jotta Myntimäen juna-asema olisi kannattava, tulee aseman ympäristössä olla noin 10 000 asukasta. Tämä on liian suuri määrä Mynttilän luonnonarvokokonaisuuksille. Korvet, luonnontilaiset suot, norot ja iäkkäät kalliometsät ovat luontotyyppisiä, jotka eivät kestä maankäytön mukanaan tuomaa virkistyskäytön ja kulutuksen kasvua. Kaavaehdotuksessa Myntimäen asemaa ja uusia asuinalueita on siirretty etäämmäksi luontoarvoista mutta merkittävä osa maakunnallisista luontoarvokokonaisuuksista menetetään. Ympäristölautakunta esittää, että luontoarvojen säästämiseksi kaavaehdotuksen mukainen rakentaminen siirretään yleiskaavassa kokonaan arvokokonaisuuksien ulkopuolella ja arvoalueiden ympärille jätetään riittävä rakentamaton suojavyöhyke.

Myös Histassa luontoarvoja jää väistämättä rakentamisalueiden alle. EVN-selvitykseen mukaan rakentamista osoitetaan luonnontilaisille alueille mm. Gobbackassa, Nissbackassa, Miilukorvessa Metsälammen koillispuolella sekä Kalajärvellä Metsämaantien itäpuolella, jossa A2 alue on osoitettu ekologisen yhteyden päälle. Kaavan yleismääräysten mukaan luonnon monimuotoisuuden ja luonnonsuojelun kannalta arvokkaat alueet tulee ottaa huomioon maankäytön jatkosuunnittelussa sekä turvata arvojen säilyminen.

Ekologiset yhteydet

Ympäristölautakunta toteaa, että maininta tärkeiden viheryhteyksien ja niiden ekologisen toimivuuden turvaamisesta löytyy tällä hetkellä vain parista kaavamerkinnästä (AME), vaikka kaava osoittaa yhteyksiä usealle eri merkinnälle (mm. A2, A3). Ympäristölautakunta esittää vastaavaa maininta muillekin kaavamerkinnöille, varsinkin kun ekoyhteydet on muuten jätetty liitekarttaan. Ympäristölautakunta esittää kaavaehdotuksen liitekartan 3 määräyksen tekstiin (paikallinen yhteys) seuraavaa täydennystä: "Viheryhteyksien ominaispiirteet, jatkuvuus ja ekologinen kytkeytyvyys säilytettävä"

Luonnonsuojelun toimenpideohjelman alustavien kohteiden sijainti ja yleiskaavaehdotuksen merkinnät tukevat pääosin toisiaan. Toimenpideohjelmaa täydennetään vielä EVN-tulosten pohjalta. Ympäristölautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että noin 3 km² kaavaluonnoksen virkistysalueita on muutettu ehdotuksessa maa- ja metsätalousalueiksi. Tämän muutoksen vaikutusta luonnon monimuotoisuuden säilymiselle ei ole selkeästi arvioitu kaavan luontovaikutuksissa.

Arvokkaat kulttuurimaisemat ja -ympäristöt

Luonnosvaiheessa avoimen maisematilan alueille (AM) oli asetettu MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus. AM-alueet ovat ehdotuksessa muuttuneet avoimen maisematilan elinkeinoalueiksi (AME), joilla em. toimenpiderajoitetta ei enää ole. AME-alueista suuri osa on maakuntakaavassa osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiksi alueiksi. Toimenpiderajoituksen puuttuminen voi johtaa siihen, että AME-alueille tulee esim. maisemaa haittaavia laajoja maantäyttöjä tai -läjityksiä, mukaan lukien kiviainesten varastointia, jotka eivät mahdollisesti tarvitse mitään viranomaislupia. Tämän vuoksi ympäristölautakunta esittää, että MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus palautetaan AME-alueiden kaavamääräyksiin.

Vaikutukset vesistöihin

Pintavedet

Kaavakartasta on poistettu luonnosvaiheen jälkeen merkittävästi virtavesiä ja jäljelle on jätetty ainoastaan joet. Keskeiset purot esitetään oikeusvaikutteisina Luontoarvojen verkosto 2050 -liitekartassa. Ympäristölautakunnan katsoo, että virtavedet tulee palauttaa kaavakarttaan. Niiden sijainnin esittäminen on oleellista esimerkiksi vesihuollon suunnittelun kannalta.

Mynttilän keskusta-alueen pohjoispuolella sijaitsee Kvarnträskin ja Dämmanin järvet, joita yhdistää Stampforsen koski. Kvarnträskin ja Stampforsenin ympäristöt ovat suojelualueita. Ympäristölautakunta esittää huolensa etenkin Länsiradan rakentamisesta herkan vesistöalueen poikki. Rata halkoo paitsi Stampforsenin koskialueen ja luonnonsuojelun alueen, myös Gumbölejoen kahdessa kohtaa. Vesistöjen ja Mynttilän keskusta-alueen väliin on lisätty suojavyöhykettä luonnosvaiheen jälkeen vesistövaikutusten minimoimiseksi.

Ympäristölautakunta huomauttaa, että keskustatoimintojen läheisyys saattaa aiheuttaa merkittäviä paineita suojelun alueiden lisäksi myös vesistöihin. Vaikka Mynttilän keskuksen hulevesien hallintaa on tutkittu jo laajemmassa kaava-alueen hulevesiselvityksessä, tulee Mynttilän keskuksen rakentamisesta tehdä vielä erillinen vesistövaikutusten arviointi.

Ympäristölautakunta esittää huolensa joukkoliikenteen runkoyhteyden linjaamisesta Espoon Pitkäljärven eteläpään poikki. Koko Pitkäljärven eteläpää on luonto- ja virkistysarvoiltaan kaupungin edustavimpia ja uusi joukkoliikenteen runkoreitti lisää painetta Pitkäljärven luonnontilan muutoksille. Kaupunki panostaa parhaillaan vahvasti Espoon Pitkäljärven tilan parantamiseen ja sille on valmistunut vuosina 2018 ja 2019 hajakuormitus selvitys ja kunnostussuunnitelma.

Tulvienhallinta, hulevedet ja vesihuolto

Kaavaehdotuksen liitekartassa on esitetty hyvin tulvavaara-alueet, missä tulvariski tulee erityisesti huomioida maankäytön suunnittelussa. Ympäristölautakunta haluaa nostaa esille Niipperin Myllypuron alueen, joka on vuosien ajan kärsinyt merkittävästä tulvaongelmista. Niipperin Myllypuron tulvaongelmiin vaikuttaa jatkossa merkittävästi Kalajärven keskuksen tiivistyminen sekä rakentaminen Örkkiniityn, Juvanmalmin ja Perusmäen alueilla. Ympäristölautakunta esittää Niipperin Myllypuroa lisättäväksi liitekarttaan muuksi tulvavaara-alueeksi. Tällä alueella tulvariskit on arvioitava tarkemmin sekä kiinnitettävä erityistä huomiota tulvareittien varmistamiseen, vesien viivytykseen ja alueelliseen hulevesien hallintaan.

Ympäristölautakunta pitää erityisen onnistuneena Pohjois-Espoon yleiskaavaa varten 2019 valmistunutta Hulevesien hallinnan periaatteet Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa -selvitystä. Vastaava selvitys tarvittaisiin myös Espoon eteläosiin, missä huomioidaan hulevesien hallintatarpeita niitä vastaanottavien vesistöjen näkökulmasta.

Kaavaselostuksen mukaan pääosa kaavan mukaisen rakentamisen vesihuollon laajenemisalueista liitetään Helsingin seudun

ympäristöpalveluiden (HSY) toiminta-alueeseen. Harvaan asutuilla alueilla, mukaan lukien kyläalueet, joille ei ole teknistaloudellisesti kannattavaa laajentaa keskitettyä vesihuoltoverkostoa, vesihuolto toteutetaan lähtökohtaisesti kiinteistökohtaisilla ratkaisuilla.

Yleiskaavassa tulee kiinnittää erityistä huomiota uusiin alueisiin, joita kaavoitetaan pilaantumiselle herkille alueille, kuten pohjavesialueille ja vesistöjen ranta-alueille. Näillä alueilla tulee mahdollistaa ja ennakoida vesihuollon kehittäminen. Sama koskee Loojärven rannalle esitettyjä kyläalueita. Loojärvelle on yhdessä Kirkkonummen kanssa toteutettu hajakuormitus selvitys sekä kunnostussuunnitelma. Järvi on tällä hetkellä luokiteltu ekologiselta tilaltaan huonoksi.

Ympäristölautakunta esittää kaavamääräyksiin lisättäväksi seuraavaa yleismääräystä: vesihuoltoverkoston ulkopuoliset uudet rakentamispaidat tulee sijoittaa jo olemassa olevia asuntovaltaisista alueista ja kyläalueista täydentäen ja tiivistäen siten, että tulevaisuudessa vesihuoltoverkosto voidaan laajentaa näille alueille kustannustehokkaasti.

Pohjavedet

Kaavaehdotuksen kehittämissuosituksessa kerrotaan maalämpökaivojen perustamisrajoitteista pohjavesialueella ja pientalojen mahdollisuudesta rakentaa yksittäisiä lämpökaivoja. Ympäristölautakunta muistuttaa, että tämän osalta käytäntö ja suositukset ovat muuttuneet, eikä nykyään myönnetä lupia edes yksittäisille pientaloille maalämpökaivon poraamiseen tärkeillä pohjavesialueilla. Kehittämissuosituksista ja kaavaselostuksesta tuleekin poistaa lause: ”Pientaloihin voidaan rakentaa yksittäisiä lämpökaivoja, jos hankkeesta ei aiheudu pohjaveden pilaantumista”.

Pohjavesialueet on esitettävä liitekartassa tai kaavakartassa oikeusvaikutteisina.

Ympäristövalvottavat kohteet ja niistä aiheutuvat ympäristöhaitat

Elinkeinoelämän ja teollisuuden alue (TP/T) -merkintään on kaavaehdotuksessa lisätty ”Alueelle ei tule sijoittaa sellaisia toimintoja, jotka häiriintyvät raskaasta liikenteestä, melusta ja pölystä”. Ympäristölautakunta katsoo, että melun ja pölyn lisäksi on huomioitava myös muut päästöt, joita voi muodostua ympäristöhäiriötä aiheuttavista toiminnoista. Kaavamääräystä tulee muuttaa siten, että alueelle ei sijoiteta sellaisia toimintoja, jotka häiriintyvät raskaasta liikenteestä, melusta, pölystä, hajusta tai muusta päästöstä.

Ämmässon ja Kulmakorven alue

Ämmässon ET-merkintä yhdyskuntateknisen huollon alueena ja Kulmakorven E-merkintä erityisalueena varmistavat nykyisten toimintojen jatkumisen ja uusien toimintojen kehittämisen.

Yleiskaavaehdotuksessa on lisätty Ämmässon yhdyskuntateknisen huollon ja Kulmakorven erityisalueen ympärille EV-merkinnällä suojaviheralue, jossa kaavamääräysten mukaan tulee turvata riittävä suojapuusto ja muu suojakasvillisuus. Maisemaa muuttava toiminta tai puiden kaataminen edellyttää maisematyölupaa. Ympäristölautakunta katsoo, että EV-merkinnän lisääminen kaavaehdotuksessa on selkeä parannus, jolla varmistetaan, että toimintojen ympärillä säilyy jatkossakin

puustoinen vyöhyke, joka omalta osaltaan ehkäisee asutuksen suuntaan aiheutuvia haittoja.

Yleiskaavaehdotuksessa Ämmässuo-Kulmakorven yhdyskuntateknisen huollon alueen (ET), elinkeinoelämän ja teollisuuden alueen (TP/T) ja erityisalueen (E) melualueille on kaavoitettu virkistysalueita. Ympäristöluvista melutasojen raja-arvot annetaan ampumaratoja lukuun ottamatta valtioneuvoston päätöksen 993/1992 perusteella. Päätöksen mukaan taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla tai loma-asumiseen käytettävillä alueilla ei saa ylittyä päiväajalla 45 dB:n keskiäänitaso. Raja-arvoa tulee noudattaa virkistysalueilla, mikäli alue on aktiivisessa virkistyskäytössä.

Kattavista melusuojuuksista huolimatta mm. E-alueelle suunniteltu Lankasuon louhinnan- ja kivenmurskauksen sekä muiden alueen toimintojen aiheuttama yli 45 dB:n päiväaikaisen keskiäänitason melualue ulottuu paikoitellen yli 1000 metrin etäisyydelle E-alueen etelä- ja kaakkoisrajasta. Taajamien ulkopuolelle sijoitettavia virkistysalueita ei tule kaavoittaa alle 1000 metriä etäisyydelle E-alueesta. Poikkeuksen tähän voi tehdä Turunväylän läheisyydessä olevilla virkistysalueilla, joilla liikennemelu on voimakasta.

Myös Kolmperän kaakkoispuolinen virkistysalue sijaitsee huomattavan lähellä meluavia toimintoja. Ympäristölautakunnan mielestä edellä mainitut virkistysalueet tulee muuttaa suojaviheralueiksi, maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi tai merkitä jollain muulla neutraalimmalla kaavamerkinnällä. Kaavamerkinnöillä tulee myös varmistaa, että Ämmässuo-Kulmakorven toimintojen aiheuttamalle yli 45 dB:n päiväaikaiselle melualueelle ei rakenneta uusia vapaa-ajan asuntoja ja yli 55 dB:n päiväaikaiselle melualueelle ei rakenneta uusia asuinrakennuksia. Nämä muutokset ovat tarpeen, jotta varmistetaan myös tulevaisuudessa riittävät toimintaedellytykset Ämmässuo-Kulmakorven alueen meluaville toiminnoille.

Kulmakorpeen saa yleiskaavaehdotuksen mukaan sijoittaa uutena toimintana sijoittaa ampumaurheilua, joka aiheuttaa täysin uudenlaista kauas kantautuvaa melua. Lisäksi melua syntyy iltaisin ja viikonloppuisin, jolloin muuta meluavaa toimintaa ei alueella ole. Ammunnan melu tulisi häiritsemään nykyisiä lähiasukkaita. Lisäksi Histaan suunniteltu 15 000 asukkaan asuinalue tuo suuren määrän uusia ihmisiä ampumaradasta kantautuvan melun mahdolliselle vaikutusalueelle. Kaavaehdotuksen kehittämissuosituksen mukaan häiriötä aiheuttavat urheilutoiminnot tulee sijoittaa maavallien suojaan. Häiriötä aiheuttavien ympäristövaikutusten vähentämisen keinoina esitetään vesilain, ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain edellyttämät luvat. Kaavoituksella kuitenkin luodaan edellytykset toimintojen sijoittamiseen tietylle alueelle, eikä ampumaurheilun osoittaminen Kulmakorpeen ole suotavaa, koska siitä aiheutuu lähiasutukselle häiriötä, jota ei lupaprosessilla välttämättä saada riittävästi estettyä. Ympäristölautakunta esittää, että ampumaurheilun salliminen Kulmakorven alueella poistetaan yleiskaavasta.

Vaikka Ämmässuon ja Kulmakorven alueella on ympäristöluvut häiriötä aiheuttaville toiminnoille, niistä aiheutuu silti haittoja lähiasukkaille. Ämmässuolla kompostoidaan biojätteitä ja paalataan sekajätettä Vantaan jätevoimalan huoltoseisokkien aikana. Näitä toimintoja ei koskaan saada täysin hajuttomiksi. Biojätteen käsittelystä on syntynyt toisinaan pitkälle leviäviä hajuhaittoja. Histaan suunniteltu 15 000 asukkaan asuinalue tuo suuren määrän uusia ihmisiä potentiaaliselle

hajualueelle. Ympäristölautakunta katsoo, että tätä ei ole riittävästi otettu kaavaehdotuksessa huomioon.

Lahnuksen ampumarata

Lahnuksen ampumaradan alue on merkitty kaavassa erityisalueeksi (E). Lahnuksen ampumaradan merkittävin melulähde on rata-alueen pohjoisosassa sijaitseva kiväärirata. Kivääriradan länsipuolella sijaitseva kaistale noin 100 metrin päässä ampumapaikasta on merkitty virkistysalueeksi. Tämä virkistysalueen osa sijaitsee niin lähellä ampumarataa, että alueella todennäköisesti ylittyy ampumaratamelun ohjearvot (VNp 53/1997) virkistysalueille. Kivääriradan itäpuolinen alue on maa- ja metsätalousaluetta (M), jolle sallitaan haja-asutusluonteinen rakentaminen. Ampumaradan toiminnan turvaamiseksi kivääriradan länsipuolinen virkistysalue tulee merkitä suojaviheralueeksi tai merkitä jollain muulla neutraalimmalla merkinnällä. Kivääriradan itäpuolelle olevalle maa- ja metsätalousalueelle (E) tulee merkitä radan melualue tai tehdä jokin muu kaavamerkintä, joka varmistaa, että alueelle ei myönnetä uusia rakennuslupia asuin- tai vapaa-ajanrakennuksille.

Eläinsuojat

Kaava-alueella on kymmeniä hevostalleja. Talleja on esimerkiksi niillä alueilla, jotka yleiskaavaehdotuksessa on merkitty asuntovaltaiseksi alueeksi ja loma-asuntoalueeksi. Eläinsuojat ja niihin liittyvät mahdolliset hajuhaitat tulee huomioida yleiskaavassa.

Ympäristölautakunnan mielestä asuntovaltaisten ja loma-asuntoalueiden kaavamääräyksiin tulee sisällyttää merkintä riittävästä etäisyydestä asunnon ja tallin, lantalan ja ulkotarhan välisestä etäisyydestä. Uudenmaan ympäristökeskuksen muistiossa (14.12.2006, UUS-2006-Y-593) tallin, lantalan ja ulkotarhan vähimmäisetäisyys naapurikiinteistön rajasta on suositeltu olevan vähintään 50 m. Etäisyyden riittävyyttä arvioitaessa tulee ottaa huomioon paikalliset maasto-, maisema- ja rakentamisolosuhteet. Eläinsuojoihin ja niihin liittyvään toiminnan etäisyyksiin on lisäksi asetettu vaatimuksia mm. nitraattiasetuksessa (1250/2014) sekä Espoo kaupungin ympäristönsuojelumääräyksissä ja rakennusjärjestyksessä.

Liikenteen haitat

Ympäristölautakunta esittää, että melua koskevaan yleismääräykseen lisätään maininta lentomelusta.

Käsittely

Asia käsiteltiin § 75 jälkeen.

Isto Havu ehdotti Ulla Palomäen kannattamana, että lausunnosta poistetaan seuraavat kohdat: otsikon "Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen" alta kaksi ensimmäistä kappaletta, otsikon "Vaikutukset liikkumiseen" alta ensimmäinen kappale ja toisen kappaleen ensimmäinen sana "Toinen".

Marika Visakova ilmoitti kannattavansa esittelijän päätösehdotusta.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että on tehty esittelijän esityksestä poikkeava kannatettu ehdotus, jonka johdosta on äänestettävä. Puheenjohtaja ehdotti, että ne, jotka kannattavat esittelijän ehdotusta, äänestävät "jaa" ja ne, jotka kannattavat Havun ehdotusta, äänestävät "ei". Äänestyksen päätyttyä puheenjohtaja totesi ympäristölautakunnan 6 äänellä 5 ääntä vastaan yhden äänestäessä tyhjää ja yhden ollessa poissa hyväksyneen Havun tekemän muutosehdotuksen. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

Marika Visakova ilmoitti eriävän mielipiteensä. Visakovan eriävä mielipide on pöytäkirjan liitteenä.

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Ympäristölautakunta:

Ympäristölautakunta antaa kaupunkisuunnittelukeskukselle Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksesta seuraavan lausunnon:

Ilmastonmuutoksen hillintä

Ympäristölautakunta pitää hyvänä, että yleiskaavaehdotuksen (25.5.2020 päivätty aineisto) toteuttamisen ilmastovaikutuksia on selvitetty ilmastovaikutusten arvioinnilla. Kuten selvityksessä todetaan, kaavan ohjausvaikutus ilmastonäkökulmasta liittyy erityisesti alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, liikennejärjestelmään ja viherrakenteeseen.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

Ympäristölautakunta katsoo yleiskaavan kehittyneen osin ristiriitaiseen suuntaan Espoon ilmastotavoitteeseen nähden. Espoo-tarinassa yksi kaupungin tärkeimpiä tavoitteita on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Ympäristölautakunta esittää, että rakennustehokkuutta siirretään kaavassa A3-alueilta etenkin sinne, missä uusi rakentaminen tulee tukeutumaan olemassa oleviin keskuksiin. Alhaisilla rakennustehokkuuksilla ei saavuteta kestävän kehityksen tavoitteita, kaupunkirakenteen kasvu ei ole resurssiviisasta ja entistä enemmän menetetään luonnonympäristöä rakentamiselle ja saadaan vähemmän hyötyä ekosysteempipalveluista.

Nykyinen kaupunkirakenne hajautuu uusien keskusten ja asemaseutujen toteuttamisen myötä. Tämä lisää liikkumisen tarvetta keskusten välillä ja suurimpiin kaupunkikeskuksiin. Tuleva Länsirata onkin avainasemassa joukkoliikenteen läheisyyteen toteutuvan kestävän kasvun takaamisessa. Mikäli keskusten välille ei kyettäisi toteuttamaan riittävän korkean palvelutason joukkoliikenneyhteyksiä, olisi riskinä yksityisautoilun aiheuttamien päästöjen kasvu.

Vaikutukset liikkumiseen

Ilmastovaikutusten arvioinnissa tunnistettu riski liittyy siihen, jos kaava ei lähde toteutumaan täysimääräisesti joukkoliikenneyhteyksiin ja solmukohtiin tukeutuen. Kaavan vaiheistamisen toteutuksen skenaariot eivät ole jatkosuunnittelua sitovia.

Ympäristölautakunta näkee positiivisena, että pyöräilyn baanoja on lisätty verrattuna kaavan luonnosvaiheeseen.

Energiaratkaisut

Ympäristölautakunta katsoi kaavan luonnosvaiheessa, että energiaratkaisuissa on luotu edellytyksiä sekä keskitetylle että hajautetulle uusiutuviin energianlähteisiin pohjautuvalle tuotannolle. Keskuksissa keskitettyjä energiantuotantoratkaisuja on mahdollista toteuttaa taloudellisesti, mutta haja-asutusalueilla näitä edellytyksiä ei ole. Hajanaiset alueet edellyttävät kiinteistökohtaisia energiaratkaisuja.

On hyvä, että kehittämissuosituksissa todetaan, ettei maalämmön hyödyntämiseen liittyviä porakaivoja pääsääntöisesti saa rakentaa tärkeille pohjavesialueille.

Kaavaluonnosvaiheessa ympäristölautakunta totesi, että uusiin teknologioihin, jotka eivät perustu polttamiseen (esim. geotermiset syväreiät, vesistöenergia) on syytä varautua myös yleiskaavatasolla. Onkin positiivista, ettei kaava poissulje keskitetyn energian lisäksi muiden kestävien energiamuotojen hyödyntämistä ja että kaavassa on aluevarauksia paikalliselle uusiutuvalle energiantuotannolle.

Luonnonsuojelu ja virkistys

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja suojeluverkoston vahvistaminen

Kansainväliset ja kansalliset tavoitteet luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi velvoittavat myös Espoota. Espoo-tarinan yhtenä tavoitteena on, että kaupungin luontoarvot ja luonnon monimuotoisuus säilyvät. Espooseen laadittavissa Luonnonsuojelun toimenpiteissä arvioidaan Espoon ekoloisen verkoston nykytila (EVN) sekä työstetään aluekohtainen toimenpideohjelma Espoo-tarinan tavoitteiden mukaisesti.

Pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa rakentamista ohjataan aiemmin luonnontilaisille alueille, jonka seurauksena ja metsien kokonaismäärä vähenee kaava-alueella noin 25% nykyisestä. Tämän vuoksi ympäristölautakunta edellyttää, että Luonnonsuojelun toimenpiteet -ohjelmassa esitettävät luonnonsuojeluverkoston täydennykset, ekologisten yhteydet sekä luonnon monimuotoisuutta turvaavat toimet suojelualueiden ulkopuolella huomioidaan myös yleiskaavassa.

On huomattava, että metsäisten alueiden rakentaminen tulee myös pienentämään Espoon hiilivarastoa ja -nielua vastaavasti, mikä tekee Espoon hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisesta vaikeaa.

Uusimaa-kaava 2050 maakuntakaavassa esitettyjen suojelualueiden merkitseminen S-merkinnällä yleiskaavaan on hyvä ja tärkeä lisäys riittävän suojeluverkoston edistämiseksi. Ympäristölautakunta esittää, että suojelualueiden kaavamääräystä täydennetään maakuntakaavassa olevalla lisämääräyksellä: "Suojelualueeksi osoitetulle alueelle ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on muodostettu suojelualue tai tavoitteena on siitä perustaa sellainen."

Laajapohjainen Ekologisen verkoston nykytilaselvitys osoittaa, että Espoossa on edelleen runsaasti eri kokoisia luonnon arvokohteita sekä laajempia luontokokonaisuuksia, joiden sisällä arvokkaat kohteet sijaitsevat. Luonnon monimuotoisuuden kannalta vähemmän arvokas metsä toimii usein suojavyöhykkeenä arvokkaammille kohdille. Pohjois- ja

keskiosien yleiskaavan toteutuessa ja metsäisten alueiden vähentyessä käyttäjäpaine jäävillä alueilla kasvaa. Tämä tarkoittaa vähemmän suojavyöhykkeitä herkille kohteille ja enemmän kulutusta kaikille viheralueille.

Esimerkiksi Miilukorpi – Oittaa -alueella suojelualueet ovat tiukasti A2- ja A3-alueiden ympäröimiä samalla kuin nykyistä yhtenäistä metsäaluetta supistetaan. Suojelualueisiin rajoittuvan muun maankäytön mitoituksessa olisi huomioitava suojavyöhykkeiden ja ekologisten yhteyksien riittävyys. Luontoarvojen turvaamiseksi Oittaaan laajaa A3-aluetta tuleekin ympäristölautakunnan mielestä edelleen vähentää.

Ekologisen verkoston nykytilaselvityksen mukaan suurimmat ristiriidat luontoarvojen ja yleiskaavaehdotuksen välillä ovat Myntinmäen uuden aseman ja keskuksen tuntumassa. Täällä rakentamisen alle jää paljon luontoarvoiltaan merkittävää metsää, vaikka luonnokseen verrattuna ratkaisu on parantunut. Vuoden 2019 luontoselvityksessä Mynttilästä tunnistettiin kaksi maakunnallisesti arvokasta luontoarvokokonaisuutta.

Jotta Myntinmäen juna-asema olisi kannattava, tulee aseman ympäristössä olla noin 10 000 asukasta. Tämä on liian suuri määrä Mynttilän luonnonarvokokonaisuuksille. Korvet, luonnontilaiset suot, norot ja iäkkäät kalliometsät ovat luontotyyppejä, jotka eivät kestä maankäytön mukanaan tuomaa virkistyskäytön ja kulutuksen kasvua. Kaavaehdotuksessa Myntinmäen asemaa ja uusia asuinalueita on siirretty etäämmäksi luontoarvoista mutta merkittävä osa maakunnallisista luontoarvokokonaisuuksista menetetään. Ympäristölautakunta esittää, että luontoarvojen säästämiseksi kaavaehdotuksen mukainen rakentaminen siirretään yleiskaavassa kokonaan arvokokonaisuuksien ulkopuolella ja arvoalueiden ympärille jätetään riittävä rakentamaton suojavyöhyke.

Myös Histassa luontoarvoja jää väistämättä rakentamisalueiden alle. EVN-selvitykseen mukaan rakentamista osoitetaan luonnontilaisille alueille mm. Gobbackassa, Nissbackassa, Miilukorvessa Metsälammen koillispuolella sekä Kalajärvellä Metsämaantien itäpuolella, jossa A2 alue on osoitettu ekologisen yhteyden päälle. Kaavan yleismääräysten mukaan luonnon monimuotoisuuden ja luonnonsuojelun kannalta arvokkaat alueet tulee ottaa huomioon maankäytön jatkosuunnittelussa sekä turvata arvojen säilyminen.

Ekologiset yhteydet

Ympäristölautakunta toteaa, että maininta tärkeiden viheryhteyksien ja niiden ekologisen toimivuuden turvaamisesta löytyy tällä hetkellä vain parista kaavamerkinnästä (AME), vaikka kaava osoittaa yhteyksiä usealle eri merkinnälle (mm. A2, A3). Ympäristölautakunta esittää vastaavaa maininta muillekin kaavamerkinnöille, varsinkin kun ekoyhteydet on muuten jätetty liitekarttaan. Ympäristölautakunta esittää kaavaehdotuksen liitekartan 3 määräyksen tekstiin (paikallinen yhteys) seuraavaa täydennystä: "Viheryhteyksien ominaispiirteet, jatkuvuus ja ekologinen kytkeytyvyys säilytettävä"

Luonnonsuojelun toimenpideohjelman alustavien kohteiden sijainti ja yleiskaavaehdotuksen merkinnät tukevat pääosin toisiaan.

Toimenpideohjelmaa täydennetään vielä EVN-tulosten pohjalta.

Ympäristölautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että noin 3 km² kaavaluonnoksen virkistysalueita on muutettu ehdotuksessa maa- ja metsätalousalueiksi. Tämän muutoksen vaikutusta luonnon monimuotoisuuden säilymiselle ei ole selkeästi arvioitu kaavan luontovaikutuksissa.

Arvokkaat kulttuurimaisemat ja -ympäristöt

Luonnosvaiheessa avoimen maisematilan alueille (AM) oli asetettu MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus. AM-alueet ovat ehdotuksessa muuttuneet avoimen maisematilan elinkeinoalueiksi (AME), joilla em. toimenpiderajoitetta ei enää ole. AME-alueista suuri osa on maakuntakaavassa osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiksi alueiksi. Toimenpiderajoituksen puuttuminen voi johtaa siihen, että AME-alueille tulee esim. maisemaa haittaavia laajoja maantäyttöjä tai -läjityksiä, mukaan lukien kiviainesten varastointia, jotka eivät mahdollisesti tarvitse mitään viranomaislupia. Tämän vuoksi ympäristölautakunta esittää, että MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus palautetaan AME-alueiden kaavamääräyksiin.

Vaikutukset vesistöihin

Pintavedet

Kaavakartasta on poistettu luonnosvaiheen jälkeen merkittävästi virtavesiä ja jäljelle on jätetty ainoastaan joet. Keskeiset purot esitetään oikeusvaikutteisina Luontoarvojen verkosto 2050 -liitekartassa. Ympäristölautakunnan katsoo, että virtavedet tulee palauttaa kaavakarttaan. Niiden sijainnin esittäminen on oleellista esimerkiksi vesihuollon suunnittelun kannalta.

Mynttilän keskusta-alueen pohjoispuolella sijaitsee Kvarnträskin ja Dämmanin järvet, joita yhdistää Stampforsen koski. Kvarnträskin ja Stampforsenin ympäristöt ovat suojelualueita. Ympäristölautakunta esittää huolensa etenkin Länsiradan rakentamisesta herkan vesistöalueen poikki. Rata halkoo paitsi Stampforsenin koskialueen ja luonnonsuojelun alueen, myös Gumbölejoen kahdessa kohtaa. Vesistöjen ja Mynttilän keskusta-alueen väliin on lisätty suojavyöhykettä luonnosvaiheen jälkeen vesistövaikutusten minimoimiseksi.

Ympäristölautakunta huomauttaa, että keskustatoimintojen läheisyys saattaa aiheuttaa merkittäviä paineita suojelun alueiden lisäksi myös vesistöihin. Vaikka Mynttilän keskuksen hulevesien hallintaa on tutkittu jo laajemmassa kaava-alueen hulevesiselvityksessä, tulee Mynttilän keskuksen rakentamisesta tehdä vielä erillinen vesistövaikutusten arviointi.

Ympäristölautakunta esittää huolensa joukkoliikenteen runkoyhteyden linjaamisesta Espoon Pitkäljärven eteläpään poikki. Koko Pitkäljärven eteläpää on luonto- ja virkistysarvoiltaan kaupungin edustavimpia ja uusi joukkoliikenteen runkoreitti lisää painetta Pitkäljärven luonnontilan muutoksille. Kaupunki panostaa parhaillaan vahvasti Espoon Pitkäljärven tilan parantamiseen ja sille on valmistunut vuosina 2018 ja 2019 hajakuormitus selvitys ja kunnostussuunnitelma.

Tulvienhallinta, hulevedet ja vesihuolto

Kaavaehdotuksen liitekartassa on esitetty hyvin tulvavaara-alueet, missä tulvariski tulee erityisesti huomioida maankäytön suunnittelussa. Ympäristölautakunta haluaa nostaa esille Niipperin Myllypuron alueen, joka on vuosien ajan kärsinyt merkittävästi

tulvaongelmista. Niipperin Myllypuron tulvaongelmiin vaikuttaa jatkossa merkittävästi Kalajärven keskuksen tiivistyminen sekä rakentaminen Örkkiniityn, Juvanmalmin ja Perusmäen alueilla. Ympäristölautakunta esittää Niipperin Myllypuroa lisättäväksi liitekarttaan muuksi tulvavaara-alueeksi. Tällä alueella tulvariskit on arvioitava tarkemmin sekä kiinnitettävä erityistä huomiota tulvareittien varmistamiseen, vesien viivytykseen ja alueelliseen hulevesien hallintaan.

Ympäristölautakunta pitää erityisen onnistuneena Pohjois-Espoon yleiskaavaa varten 2019 valmistunutta Hulevesien hallinnan periaatteet Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa -selvitystä. Vastaava selvitys tarvittaisiin myös Espoon eteläosiin, missä huomioidaan hulevesien hallintatarpeita niitä vastaanottavien vesistöjen näkökulmasta.

Kaavaselostuksen mukaan pääosa kaavan mukaisen rakentamisen vesihuollon laajenemisalueista liitetään Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY) toiminta-alueeseen. Harvaan asutuilla alueilla, mukaan lukien kyläalueet, joille ei ole teknistaloudellisesti kannattavaa laajentaa keskitettyä vesihuoltoverkostoa, vesihuolto toteutetaan lähtökohtaisesti kiinteistökohtaisilla ratkaisuilla.

Yleiskaavassa tulee kiinnittää erityistä huomiota uusiin alueisiin, joita kaavoitetaan pilaantumiselle herkille alueille, kuten pohjavesialueille ja vesistöjen ranta-alueille. Näillä alueilla tulee mahdollistaa ja ennakoita vesihuollon kehittäminen. Sama koskee Loojärven rannalle esitettyjä kyläalueita. Loojärvelle on yhdessä Kirkkonummen kanssa toteutettu hajakuormitusselvitys sekä kunnostussuunnitelma. Järvi on tällä hetkellä luokiteltu ekologiselta tilaltaan huonoksi.

Ympäristölautakunta esittää kaavamääräyksiin lisättäväksi seuraavaa yleismääräystä: vesihuoltoverkon ulkopuoliset uudet rakentamispaikat tulee sijoittaa jo olemassa olevia asuntovaltaisia alueita ja kyläalueita täydentäen ja tiivistäen siten, että tulevaisuudessa vesihuoltoverkosto voidaan laajentaa näille alueille kustannustehokkaasti.

Pohjavedet

Kaavaehdotuksen kehittämissuosituksessa kerrotaan maalämpökaivojen perustamisrajoitteista pohjavesialueella ja pientalojen mahdollisuudesta rakentaa yksittäisiä lämpökaivoja. Ympäristölautakunta muistuttaa, että tämän osalta käytäntö ja suositukset ovat muuttuneet, eikä nykyään myönnetä lupia edes yksittäisille pientaloille maalämpökaivon poraamiseen tärkeillä pohjavesialueilla. Kehittämissuosituksista ja kaavaselostuksesta tuleekin poistaa lause: ”Pientaloihin voidaan rakentaa yksittäisiä lämpökaivoja, jos hankkeesta ei aiheudu pohjaveden pilaantumista”.

Pohjavesialueet on esitettävä liitekartassa tai kaavakartassa oikeusvaikutteisina.

Ympäristövalvottavat kohteet ja niistä aiheutuvat ympäristöhaitat

Elinkeinoelämän ja teollisuuden alue (TP/T) -merkintään on kaavaehdotuksessa lisätty ”Alueelle ei tule sijoittaa sellaisia toimintoja, jotka häiriintyvät raskaasta liikenteestä, melusta ja pölystä”. Ympäristölautakunta katsoo, että melun ja pölyn lisäksi on huomioitava myös muut päästöt, joita voi muodostua ympäristöhäiriötä aiheuttavista

toiminnoista. Kaavamääräystä tulee muuttaa siten, että alueelle ei sijoiteta sellaisia toimintoja, jotka häiriintyvät raskaasta liikenteestä, melusta, pölystä, hajusta tai muusta päästöistä.

Ämmässuon ja Kulmakorven alue

Ämmässuon ET-merkintä yhdyskuntateknisen huollon alueena ja Kulmakorven E-merkintä erityisalueena varmistavat nykyisten toimintojen jatkumisen ja uusien toimintojen kehittämisen.

Yleiskaavaehdotuksessa on lisätty Ämmässuon yhdyskuntateknisen huollon ja Kulmakorven erityisalueen ympärille EV-merkinnällä suojaviheralue, jossa kaavamääräysten mukaan tulee turvata riittävä suojapuusto ja muu suojakasvillisuus. Maisemaa muuttava toiminta tai puiden kaataminen edellyttää maisematyölupaa. Ympäristölautakunta katsoo, että EV-merkinnän lisääminen kaavaehdotuksessa on selkeä parannus, jolla varmistetaan, että toimintojen ympärillä säilyy jatkossakin puustoinen vyöhyke, joka omalta osaltaan ehkäisee asutuksen suuntaan aiheutuvia haittoja.

Yleiskaavaehdotuksessa Ämmässuo-Kulmakorven yhdyskuntateknisen huollon alueen (ET), elinkeinoelämän ja teollisuuden alueen (TP/T) ja erityisalueen (E) melualueille on kaavoitettu virkistysalueita. Ympäristöluvista melutasojen raja-arvot annetaan ampumaratoja lukuun ottamatta valtioneuvoston päätöksen 993/1992 perusteella. Päätöksen mukaan taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla tai loma-asumiseen käytettävillä alueilla ei saa ylittyä päiväajalla 45 dB:n keskiäänitaso. Raja-arvoa tulee noudattaa virkistysalueilla, mikäli alue on aktiivisessa virkistyskäytössä.

Kattavista melusuojauksista huolimatta mm. E-alueelle suunniteltu Lankasuon louhinnan- ja kivenmurskauksen sekä muiden alueen toimintojen aiheuttama yli 45 dB:n päiväaikaisen keskiäänitason melualue ulottuu paikoitellen yli 1000 metrin etäisyydelle E-alueen etelä- ja kaakkoisrajasta. Taajamien ulkopuolelle sijoittuvia virkistysalueita ei tule kaavoittaa alle 1000 metriä etäisyydelle E-alueesta. Poikkeuksen tähän voi tehdä Turunväylän läheisyydessä olevilla virkistysalueilla, joilla liikennemelu on voimakasta.

Myös Kolmperän kaakkoispuolinen virkistysalue sijaitsee huomattavan lähellä meluavia toimintoja. Ympäristölautakunnan mielestä edellä mainitut virkistysalueet tulee muuttaa suojaviheralueiksi, maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi tai merkitä jollain muulla neutraalimmalla kaavamerkinnällä. Kaavamerkinnöillä tulee myös varmistaa, että Ämmässuo-Kulmakorven toimintojen aiheuttamalle yli 45 dB:n päiväaikaiselle melualueelle ei rakenneta uusia vapaa-ajan asuntoja ja yli 55 dB:n päiväaikaiselle melualueelle ei rakenneta uusia asuinrakennuksia. Nämä muutokset ovat tarpeen, jotta varmistetaan myös tulevaisuudessa riittävät toimintaedellytykset Ämmässuo-Kulmakorven alueen meluaville toiminnoille.

Kulmakorpeen saa yleiskaavaehdotuksen mukaan sijoittaa uutena toimintana ampumaurheilua, joka aiheuttaa täysin uudenlaista kauas kantautuvaa melua. Lisäksi melua syntyy iltaisin ja viikonloppuisin, jolloin muuta meluavaa toimintaa ei alueella ole. Ammunnan melu tulisi häiritsemään nykyisiä lähiasukkaita. Lisäksi Histaan suunniteltu 15 000 asukkaan asuinalue tuo suuren määrän uusia ihmisiä ampumaradasta kantautuvan melun mahdolliselle vaikutusalueelle. Kaavaehdotuksen

kehittämissuositusten mukaan häiriötä aiheuttavat urheilutoiminnot tulee sijoittaa maavallien suojaan. Häiriötä aiheuttavien ympäristövaikutusten vähentämisen keinoina esitetään vesilain, ympäristönsuojelulain ja maaineslain edellyttämät luvat. Kaavoituksella kuitenkin luodaan edellytykset toimintojen sijoittamiseen tietylle alueelle, eikä ampumaurheilun osoittaminen Kulmakorpeen ole suotavaa, koska siitä aiheutuu lähiasutukselle häiriötä, jota ei lupaprosessilla välttämättä saada riittävästi estettyä. Ympäristölautakunta esittää, että ampumaurheilun salliminen Kulmakorven alueella poistetaan yleiskaavasta.

Vaikka Ämmässuon ja Kulmakorven alueella on ympäristöluvut häiriötä aiheuttaville toiminnoille, niistä aiheutuu silti haittoja lähiasukkaille. Ämmässuolla kompostoidaan biojätteitä ja paalataan sekajätettä Vantaan jätevoimalan huoltoseisokkien aikana. Näitä toimintoja ei koskaan saada täysin hajuttomiksi. Biojätteen käsittelystä on syntynyt toisinaan pitkälle leviäviä hajuhaittoja. Histaan suunniteltu 15 000 asukkaan asuinalue tuo suuren määrän uusia ihmisiä potentiaaliselle hajualueelle. Ympäristölautakunta katsoo, että tätä ei ole riittävästi otettu kaavaehdotuksessa huomioon.

Lahnuksen ampumarata

Lahnuksen ampumaradan alue on merkitty kaavassa erityisalueeksi (E). Lahnuksen ampumaradan merkittävin melulähde on rata-alueen pohjoisosassa sijaitseva kiväärirata. Kivääriradan länsipuolella sijaitseva kaistale noin 100 metrin päässä ampumapaikasta on merkitty virkistysalueeksi. Tämä virkistysalueen osa sijaitsee niin lähellä ampumarataa, että alueella todennäköisesti ylittyy ampumaratamelun ohjearvot (VNp 53/1997) virkistysalueille. Kivääriradan itäpuolinen alue on maa- ja metsätalousaluetta (M), jolle sallitaan haja-asutusluonteinen rakentaminen. Ympäristölautakunnan mielestä ampumaradan toiminnan turvaamiseksi kivääriradan länsipuolinen virkistysalue tulee merkitä suojaviheralueeksi tai merkitä jollain muulla neutraalimmalla merkinnällä. Kivääriradan itäpuolelle olevalle maa- ja metsätalousalueelle (E) tulee merkitä radan melualue tai tehdä jokin muu kaavamerkintä, joka varmistaa, että alueelle ei myönnetä uusia rakennuslupia asuin- tai vapaa-ajanrakennuksille.

Eläinsuojat

Kaava-alueella on kymmeniä hevostalleja. Talleja on esimerkiksi niillä alueilla, jotka yleiskaavaehdotuksessa on merkitty asuntovaltaiseksi alueeksi ja loma-asuntoalueeksi. Eläinsuojat ja niihin liittyvät mahdolliset hajuhaitat tulee huomioida yleiskaavassa.

Ympäristölautakunnan mielestä asuntovaltaisten ja loma-asuntoalueiden kaavamääräyksiin tulee sisällyttää merkintä riittävästä etäisyydestä asunnon ja tallin, lantalan ja ulkotarhan välisestä etäisyydestä. Uudenmaan ympäristökeskuksen muistiossa (14.12.2006, UUS-2006-Y-593) tallin, lantalan ja ulkotarhan vähimmäisetäisyys naapurikiinteistön rajasta on suositeltu olevan vähintään 50 m. Etäisyyden riittävyyttä arvioitaessa tulee ottaa huomioon paikalliset maasto-, maisema- ja rakentamisolosuhteet. Eläinsuojiin ja niihin liittyvään toiminnan etäisyyksiin on lisäksi asetettu vaatimuksia mm. nitraattiasetuksessa (1250/2014) sekä Espoo kaupungin ympäristönsuojelumääräyksissä ja rakennusjärjestyksessä.

Liikenteen haitat

Ympäristölautakunta esittää, että melua koskevaan yleismääräykseen lisätään maininta lentomelusta.

Selostus

Espoon pohjoisosien yleiskaavaehdotus on nähtävillä 7.9. – 20.10.2020. Yleiskaavaehdotuksessa on varauduttu noin 60 000 uuteen asukkaaseen ja noin 11 000 uuteen työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä. Alueella nykyisin voimassa olevien yleiskaavojen uudistaminen on katsottu tarpeelliseksi, koska niiden asukasmitoitus ei vastaa pitkän aikavälin väestökehitysarviota eikä mahdollista esimerkiksi Länsiradan uusien asemanseutujen rakentamista. Valmisteltu kaavaratkaisu perustuu ”keskustojen verkosto” -malliin, jossa viisi keskustaa (Espoon keskus, Myntinmäki, Hista, Kalajärvi ja Viiskorpi) sijaitsevat noin viiden kilometrin etäisyydellä toisistaan.

Huomattava osa tulevasta väestönkasvusta sijoittuu keskuksiin ja niiden välittömään ympäristöön. Tiiviimpien aseman- ja pysäkinseutujen ohella kaavassa on paljon väljempiä alueita. Kaavaratkaisun painopistealueet sijaitsevat Espoon keskuksen lisäksi Kalajärvelle suuntautuvan joukkoliikennekäytävän ja Länsiradan tulevan junayhteyden varrella. Kaava mahdollistaa nykyisten keskusten, Espoon keskuksen ja Kalajärven, kehittämisen lisäksi pitkällä aikavälillä myös kolmen uuden keskuksen, Viiskorven sekä asemanseutujen Histan ja Myntinmäen, toteuttamisen. Työpaikat sijoittuvat kaavaehdotuksessa pääosin elinkeinoelämän alueille pääliikenneväylien varsille sekä keskustatoimintojen alueille. Uusia elinkeinotoiminnoille osoitettuja alueita on Histan suunnalla Turunväylän varressa.

Tiiviimpiä maankäytön alueita on tarkoitus palvella junilla, pikaraitioteillä ja busseilla. Kaavassa on esitetty tärkeimmät henkilöautojen ja polkupyörien liityntäpysäköintialueet. Juna-asemille ja joukkoliikenteen pysäkeille tullaan jatkosuunnittelussa osoittamaan jalankulku- ja pyöräily-yhteydet. Yleiskaavassa on esitetty pyöräilyn suunniteltu baanaverkko, jonka lisäksi selostuksen liitteessä on esitetty olemassa olevat ja suunnitellut pyöräilyn seutureitit ja pääreitit.

Kaavan virkistysalueet sisältävät erityyppisiä aluekokonaisuuksia lähiviheralueista metsätalouskäytössä säilyviin metsäalueisiin. Virkistysverkostoa täydentävät virkistykseen viheryhteystarvemerkeinällä osoitetut virkistysyhteydet. Kaava-alueen ekologinen verkosto on osoitettu kaavakartalla maakunnallisen ekologisen yhteyden merkintänä, Natura 2000 -alueina, suojelualueina, virkistysalueina ja maa- ja metsätalousalueina sekä järvet, lammet ja suurimmat joet vesialueina.

Kaavaratkaisussa osoitetaan edellytykset sekä keskitetylle että hajautetulle uusiutuviin energialähteisiin pohjautuvalle energiantuotannolle. Ämmäsuon ja Kulmakorven alueelle osoitetaan mm. bio- ja kiertotalouden ja puhtaiden tekniikoiden hyödyntämisen toimintoja. Kaavaehdotuksen vaikutusten arviointi perustuu asiantuntija-arvioihin ja raportteihin. Luontovaikutukset on arvioitu omassa raportissaan.

Arvioinneissa on huomioitu seudulliset vaikutukset sekä maakunnallisten verkostojen ja yhteyksien jatkuvuus kaava-alueen ulkopuolelle.

Luonnosvaiheen aikana on laadittu lisäksi alustava arvio vaikutuksista Natura 2000 -alueisiin. Ehdotusvaiheessa laadittu Natura-arvio täydentää vaikutusten em. arviointia. Ämmässuo-Kulmakorpi alueen vaikutusten arvioinnissa käydään läpi jätteenkäsittelyn, kiertotalouden ja energiantuotannon toimintojen, teollisuus- ja yhdyskuntateknisen huollon toimintojen häiriötä tuottavan virkistys- ja urheilutoiminnan, sekä maa-ainestoiminnan vaikutuksia. Ilmastovaikutusten arviointia on päivitetty kaavaratkaisun arviointia varten.

Yleiskaava lisää merkittävästi alueen väestömäärää ja muuttaa alueen keskus- ja palveluverkkoa. Yleiskaavan tavoitteena on muuttaa myös alueen liikennejärjestelmää ja muodostaa siihen uusia kestäväään liikkumiseen tukeutuvia yhdyskohtia. Verkostomaisen aluerakenteen kehittäminen vaikuttaa myös ympäröivään maaseutuun ja viherverkkoon. Yleiskaavaratkaisu tukee seudullisen raideliikennejärjestelmän vaiheittaista kehittämistä. Espoon keskuksesta on tarkoitus muodostaa keskeinen joukkoliikenteen solmukohta, josta on runkoyhteydet Espoon kaikkiin kaupunkikeskuksiin: Espoonlahteen, Matinkylään ja Tapiolaan sekä Leppävaaraan.

Linkki kaava-aineistoon:

[Kaava-aineisto](#)

Päätöshistoria